

II НИВО Професионално звање: СЕРТИФИКОВАНИ РАЧУНОВОЂА	
НАСТАВНИ ПЛАН (силабус)	
ПРЕДМЕТ 6. Примјена управљачког рачуноводства	
1.	<p>ЦИЉ</p> <p>Општи циљ предмета је да кандидати за звање сертифициваног рачуновође стекну знања о могућностима рачуноводствене подршке управљачким активностима менаџмента, посебно у сегменту доношења тзв. тактичких одлука и одлука из домена управљачке контроле (планирања, контроле, мотивисања).</p>
2.	<p>ОСНОВНЕ ВЈЕШТИНЕ</p> <p>Основне вјештине које кандидати треба да стекну на основу савладавања усвојеног плана и програма подразумијевају:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разликовање појединачних дијелова рачуноводственог информационог система, њихових задатака и међусобних односа; - примјену концепта „различити трошкови за различите сврхе“; - анализу односа трошкови - обим активности - добитак (ЦВП анализа) са методолошког аспекта и са становишта анализе осјетљивости; - различито вредновање залиха учинака са становишта садржаја цијене коштања; - концепт пословног одлучивања и улога управљачког рачуновође; - разликовање релевантних и ирелевантних информација (квантитативних и квалитативних) у смислу подршке процесу одлучивања у различитим примјерима одлучивања, са посебним нагласком на одлуке о продајним цијенама; - концепту и значају рачуноводственог планирања (буџетирања) и врстама буџета, те начин припреме оперативног буџета; - значај и припрему флексибилног буџета те начин израчунавања и образложења разлога настанка различитих врста одступања од планираних резултата пословања.
3.	<p>ОБРАЗЛОЖЕЊЕ</p> <p>У уводном дијелу програма, користећи потребе савременог менаџмента као оквир за дефинисање циљева рачуноводственог информисања, неопходно је идентификовати структурне елементе рачуноводства предузећа, као и међусобне односе појединих структурних елемената. Такође, саставни, логички дио овог дијела програма су извјештаји различитих елемената рачуноводственог система, те активности рачуновођа у оквиру тих појединачних елемената система (тренутне али и претпостављене будуће активности) уз нагласак на етичке стандарде).</p> <p>У другом дијелу програма, уз одговарајућа термилошка разграничења предвиђено је идентификовање различитих могућности подјела трошкова са становишта различитих врста одговорности менаџмента уз познавање елемената и детерминанти организационог уређивања управљачки оријентисаног рачуноводства.</p>

	<p>У трећем дијелу, треба идентификовати међусобну повезаност кључних економских али рачуноводствених категорија - трошкова, обима активности и добитка као претпоставке за активности рачуноводствене подршке пословном одлучивању и управљачкој контроли, уз идентификацију индекса осјетљивости остварења пројектованих циљева.</p> <p>У четвртом дијелу предвиђено је детаљно упознавање са концептом вредновања залиха учинака по укупним и варијабилним трошковима производње, те са осталим варијантама вредновања залиха учинака, као и са посљедицама употребе различитих система обрачуна вриједности залиха учинака на краткорочне резултате пословања и факторима који су утицаји на те резултате.</p> <p>У преосталом дијелу програма (петом, шестом и седмом) предвиђено је детаљно упознавање са конкретним активностима и значајем управљачког рачуноводства са становишта подршке доношењу пословних одлука (пети дио), са становишта управљачке активности планирања (шести дио) и са становишта управљачке активности контроле (седми дио). Наведене активности представљају јединствену цјелину управљачког процеса у којем се доносе одлуке о томе како упослити ограничене ресурсе, како мјерити остварене резултате примјене донесених одлука, те како идентификовати узроке евентуалних одступања у односу на планове.</p>
4.	<p>ДЕТАЉНИ НАСТАВНИ ПЛАН</p> <p>I Структурни елементи рачуноводства предузећа</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Менаџмент, концептуални оквир модерног рачуноводства 2. Циљеви рачуноводственог информисања <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Финансијско рачуноводство – структурни елемент рачуноводства предузећа 2.2. Управљачко рачуноводство - структурни елемент рачуноводства предузећа 2.3. Рачуноводство трошкова – структурни елемент рачуноводства предузећа 2.4. Информациона улога рачуноводства трошкова за потребе финансијског и управљачког рачуноводства 2.5. Кључни извјештаји финансијског, управљачког и рачуноводства трошкова 2.6. Кључне активности рачуновођа у домену финансијског, управљачког и рачуноводства трошкова 2.7. Улоге управљачког рачуноводства у доношењу планских одлука и њиховој контроли 2.8. Кључни фактори успјеха са аспекта менаџмента и рачуноводства 2.9. Етички стандарди за управљачке рачуновође <p>II Различити трошкови за различите сврхе и детерминанте управљачки оријентисаног рачуноводства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Терминолошко разграничење расхода и трошкова, утрошак и издатака (одлива) те прихода и прилива 2. Значај и карактеристике различитих подјела трошкова <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Подјела трошкова са становишта билансирања резултата 2.2. Подјела трошкова за потребе планирања и контроле

<ul style="list-style-type: none">2.3. Подјела трошкова за потребе алтернативног пословног одлучивања2.4. Подјела трошкова за потребе мотивисања3. Елементи организационог устројства4. Детерминанте организационог устројства <p>III Анализа односа трошкови – обим активности – добитак (CVP анализа) као инструмент управљачког рачуноводства у функцији краткорочног планирања и контроле</p> <ul style="list-style-type: none">1. Претпоставке употребе анализе односа трошкови – обим активности – добитак2. Преломна тачка, циљни добитак и нето добитак – методолошки аспект3. Анализа осјетљивости<ul style="list-style-type: none">3.1. Маржа сигурности3.2. Оперативна полуга (левериџ) <p>IV Трошкови производа, трошкови периода и биланси успјеха у условима примјене различитих система обрачуна трошкова и резултата</p> <ul style="list-style-type: none">1. Систем обрачуна по укупним трошковима производње – апсорпциони (потпуни) обрачун<ul style="list-style-type: none">1.1. Специфичности третирања трошкова производа и трошкова периода1.2. Билансирање резултата по апсорпционом обрачуну трошкова2. Систем обрачуна по варијабилним трошковима – непотпуни обрачун<ul style="list-style-type: none">2.1. Специфичности третирања трошкова производа и трошкова периода2.2. Билансирање резултата по варијабилном обрачуну трошкова3. Остали системи обрачуна трошкова (суперваријабилни систем, „direct costing“ систем укупних трошкова)4. Фактори од утицаја на висину периодичног резултата у билансу успјеха по различитим системима обрачуна трошкова и резултата <p>V Активности и значај управљачког рачуноводства у функцији доношења пословних одлука</p> <ul style="list-style-type: none">1. Кључни кораци менаџмента у пословном одлучивању и улога управљачког рачуновође2. Обиљежја релевантних трошкова, прихода и резултата за пословно одлучивање3. Квалитативни и квантитативни фактори од утицаја за пословно одлучивање4. Примјери пословних одлука и улоге управљачког рачуновође5. Фактори који утичу на одлуке о цијенама6. Значај разликовања краткорочних од дугорочних одлука о цијенама7. Методе утврђивања продајних цијена – трошковни и тржишни концепт

	<p>VI Активности и значај управљачког рачуноводства у функцији планирања</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Буџети као продукт рачуноводственог планирања (буџетирања) 2. Врсте буџета 3. Веза буџета, планирања и стратешког одлучивања 4. Елементи главног плана предузећа 5. Значај буџета за потребе менаџмента 6. Кораци у припреми планског биланса успјеха <p>VII Активности и значај управљачког рачуноводства у функцији контроле</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Статички и флексибилни буџети у функцији контроле 2. Кораци у развијању флексибилног буџета 3. Пирамида одступања у условима примјене статичког и флексибилног буџета 4. Врсте и карактер одступања од буџетираних вриједности <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Врсте и карактер одступања од буџетираних вриједности директних трошкова 4.2. Врсте и карактер одступања од буџетираних вриједности индиректних трошкова 4.3. Врсте и карактер одступања од буџетираних вриједности прихода
6.	<p>НАЧИН ИСПИТИВАЊА</p> <p>Испит траје 3 сата (180 минута) и полаже се у писаном облику.</p> <p>Испит се састоји од 2 задатка и 20 тест питања. Задаци вриједе (30x2) 60 бодова. Тест питања се вреднују са по 2 бода, тј. укупно (2x20) 40 бодова. Максималан број бодова који је могуће освојити на испиту је 100, а критериј пролазности је 50%, односно 50 бодова.</p>

Прилог 1.

Литература за предмет 6. Примјена управљачког рачуноводства

1. Родић Јован, Раковачки – Тубић Снежана, Рачуноводство трошкова и учинака и рачуноводство сегмената пословања, Финрар, 2010. године. (релевантни дијелови – поглавља: 4 и 5)
2. Мелиха Башић, Ибро Попић, Шевала Исаковић - Каплан, Емина Ресић, Трошковно рачуноводство - практикум, Економски факултет Универзитета у Сарајеву, Сарајево, 2009. (И дио - поглавља 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 16; IV дио)
3. Vhimani A., Horngren C.T., Datar S.M., Foster G., Управљачко рачуноводство и рачуноводство трошкова, МАТЕ, 2018. (поглавља: 1, 2, 7, 8, 10, 12, 14-17)
или
Horngren T. Charles, Foster George, Datar M. Strikant, Cost Accounting a Managerial Emphasis, Prentice Hall International, INC. 2000., 2000., у преводу: Основе трошковног рачуноводства – управљачки аспект, Удружење/удруга рачуновођа и ревизора, ФБиХ и Удруга рачуновођа и финансијских дјелатника Херцег – Босне, 2002. године (релевантни дијелови – поглавља: 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 16)

4. Стевановић Н., Петровић Т., Управљачко рачуноводство, Универзитет у Источном Сарајеву - Економски факултет Брчко, Брчко, 2016. (поглавља: I, IV, V, VI, VIII и IX)
5. Петровић Т., Танасић Љ., Управљачко рачуноводство - збирка задатака, Универзитет у Источном Сарајеву - Економски факултет Брчко, Брчко, 2016.
6. Гајић, П., Управљачко рачуноводство – традиционални концепти, Економски факултет Универзитета у Бањој Луци, 2022. (поглавља 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10)